

В. В. Ковалинський

Лук'янівська тюрма

ЛУК'ЯНІВСЬКА ТЮРМА Розташ. у Києві в істор. місцевості [Лук'янівка](#). 1858 рос. імператор Олександр II затвердив ухвалу Держ. ради про спорудження у Києві губерн. тюрми 1-го розряду за проектом арх. М. Іконникова, 1863 буд. роботи завершено і спец. приймал. комісія оглянула Лук'янів. тюрем. замок. Тоді ж освячено тюремну церкву св. Іова з іконостасом, виконаним також за проектом М. Іконникова, через рік відкрито євр. молитовню, згодом побудовано ще низку приміщень. Вже через рік після відкриття Київ. губерн. тюрму визнано однією з кращих у Рос. імперії. До 1901 на її тер. зведено 10 муров. будівель різноманіт. призначення, зокрема 4-поверх. гол. корпус, де утримували 904 арештанти. 1908 губерн. правління ухвалило проект лікарні, лазні, пральні з дезінфекц. камерою та надбудови 2-го поверху одного з корпусів (арх. В. Моцок, інж. [В. Безсмертний](#)), 1909 затвердило кошторис на спорудження жін. тюрми. 1914 реконструйовано та розширено церкву св. Іова за проектом В. Безсмертного. Хоча труд. діяльність ув'язнених не була обов'язковою, у Л. т. існували токарна, палітурна, ткац., кравец., шевська майстерні. На Всерос. пром. виставці 1913 у Києві працював окремий павільйон тюрем. відомства. На поч. 1920-х рр. тюрем. комплекс складала: гол., слідчий (4-поверх.) і робочий корпуси, жін. відділ., майстерні, квартири адміністрації, казарми для охорони, лікарня, лазня, цейхгауз, свинарні й ін. госп. приміщення (у подальшому їх неодноразово добудовували й перебудовували). Станом на 1925 у Л. т. утримували понад 2 тис. заарештованих, у період масових репресій 1930-х рр. розстрілювали засуджених (тіла ховали у [Биківні](#) та на [Лук'янівському кладовищі](#)), під час нацист. окупації Києва у роки 2-ї світової війни – рад. підпільників і укр. націоналістів. Згодом тут діяв слідчий ізолятор для кримінал. злочинців, з проголошенням незалежності України – Київ. слідчий ізолятор № 13. У різний час у Л. т. були ув'язнені митрополити УАПЦ Василь (Липківський) і УГКЦ [Йосиф Сліпий](#), [Д. Донцов](#), [С. Єфремов](#), [В. Винниченко](#), [М. Грушевський](#), [С. Петлюра](#), [В. фон Габсбург-Лотрінген](#), [М. Рильський](#), [Г. Косинка](#), [М. Вороний](#), [М. Зеров](#), [Д. Фальківський](#), [О. Теліга](#), [І. Рогач](#), [С. Параджанов](#), [Г. Снегірьов](#).

Рекомендована література

1. Ковалинський В. Київські мініатюри. К., 2003.

Бібліографічний опис:

Лук'янівська тюрма / В. В. Ковалинський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59234>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).